

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

536

Vragen van de leden **Aukje de Vries** en **Lodders** (beiden VVD) aan de Ministers van Infrastructuur en Waterstaat en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het bericht «Flinke weerstand akkerbouw tegen Waddenagenda»* (ingezonden 15 september 2020).

Antwoord van Minister **Van Nieuwenhuizen Wijbenga** (Infrastructuur en Waterstaat), mede namens Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ontvangen 19 oktober 2020).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Flinke weerstand akkerbouw tegen Waddenagenda»? Wat vindt u van het bericht?¹

Antwoord 1

Ik heb kennisgenomen van het bericht.

Vraag 2

Hoe zijn de vertegenwoordigende organisaties van de boeren en meer specifiek de akkerbouwers (zoals de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en de Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV)) betrokken bij het opstellen van de ontwerp Waddenagenda 2050 en wat is er met hun input gedaan? Hoe zijn de natuurorganisaties betrokken?

Antwoord 2

De LTO Noord is betrokken geweest bij het proces om te komen tot de ontwerp«Agenda voor het Waddengebied 2050» (Agenda). De conceptstukken voor de projectgroep zijn steeds met LTO gedeeld en zij zijn ook uitgenodigd voor de projectgroep. Ook heeft LTO deelgenomen aan verschillende inhoudelijke sessies, onder meer die waar het ging over duurzame waddeneconomie. Dit heeft geleid tot een hoofdstuk in de Agenda waarin ook een paragraaf is opgenomen over de landbouw in het Waddengebied. Ook de

¹ Friesch Dagblad, 10 september 2020, Flinke weerstand akkerbouw tegen Waddenagenda (https://frieschdagblad.nl/2020/9/10/flinke-weerstand-akkerbouw-tegen-waddenagenda?harvest_referrer=https:%2F%2Fwww.google.nl%2Furl%3Fsa%3Dt%26rct%3Dj%26q%3D%26esrc%3Ds%26source%3Dweb%26cd%3D%26ved%3D2ahUKewiX9Mfs0OrrAhXPY6QKHQaBCcUQFjAAegQIBhAB%26url%3Dhttps%253A%252F%252Ffrieschdagblad.nl%252F2020%252F9%252F10%252Fflinke-weerstand-akkerbouw-tegen-waddenagenda%26usg%3DAOvVaw12dL5BdSH3ilAtvjwLRheQ)

natuurorganisaties zijn van het begin af aan betrokken bij het opstellen van de Agenda.

Daarnaast zijn zowel de landbouw (middels LTO Noord) als ook de natuurorganisaties vertegenwoordigd in het Omgevingsberaad Waddengebied dat adviseert over het beleid in het Waddengebied. Het Omgevingsberaad heeft in mei geadviseerd over de conceptversie van de ontwerpAgenda. Het advies gaf geen aanleiding om de passages over Landbouw aan te passen. Het advies is te vinden op <https://www.waddenzee.nl/overheid/omgevingsberaad-waddengebied/adviezen>.

Vraag 3

Klopt het dat voor de kuststrook langs de Wadden gekozen is om zowel de Waddenzeekant als ook de landzijde meer natuurwaarde te geven en er dus brakwaterzones komen? Zo ja, waarom is daarvoor gekozen? Zo nee, wat is er dan geregeld in de ontwerp Waddenagenda?

Antwoord 3

De Agenda zelf maakt geen keuzes voor veranderingen van functies, maar signaleert relevante ontwikkelingen waar zowel landbouw als andere functies mee te maken krijgen, zoals klimaatverandering. De gevolgen van zeespiegelstijging en toenemende droogteperiodes plaatsen ons voor ingrijpende keuzes. In de Agenda is als één van de leidende principes benoemd dat de opgaven integraal worden benaderd. Waterveiligheid, energie, klimaat, leefbaarheid, landbouw, beleving van het Werelderfgoed en natuurherstel worden zo mogelijk gekoppeld en gezamenlijk opgepakt met integrale gebiedsontwikkeling. Zo wordt bijvoorbeeld bij dijkversterkingsmaatregelen, nodig in verband met waterveiligheid, nagegaan of dit kan worden gecombineerd met andere opgaven in het gebied zoals natuurversterking door kwelders uit te breiden, zoet-zout overgangen te realiseren en vismigratie te bevorderen (Integrale aanpak kustzone). Uiteraard worden daarbij alle relevante stakeholders in de omgeving (waaronder de landbouw) betrokken en zullen ook gevolgen voor andere opgaven in het gebied, zoals verzilting en zoetwaterbeschikbaarheid, in beeld worden gebracht.

Vraag 4

Wat zijn de gevolgen voor de landbouw en meer specifiek de akkerbouw van de voorstellen in de ontwerp Waddenagenda? Welke onderzoeken hebben plaats gevonden om te toetsen wat de gevolgen zijn van de gekozen maatregelen voor de landbouw en meer specifiek de akkerbouw? Bent u bereid deze onderzoeken met de Tweede Kamer te delen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Een van de doelstellingen voor het Waddengebied is dat economische sectoren, waaronder dus ook de land- en akkerbouw, excelleren, in de context van het Werelderfgoed Waddenzee. In de ontwerpAgenda is als opgave opgenomen het behouden van de sterke (export)posities van de landbouw, ook als drager van het landschap en de identiteit van het gebied en bron van werkgelegenheid. Daarnaast wordt de landbouw geconfronteerd met een toenemende verzilting. In de ontwerpAgenda hebben we enkele adaptiestrategieën voor het omgaan met verzilting opgenomen. Daarnaast is ook de strategie opgenomen om de huidige landbouw te verduurzamen en te werken aan een circulaire landbouw, rekening houdend met de sterke positie van de grootschalige pootaardappelteelt en akkerbouw langs de Waddenkust en bloembollenteelt in Noord-Holland.

Een van de strategieën is ook om de samenwerking tussen de landbouw- en natuurorganisaties te versterken waarbij LTO, landbouwcollectieven en de natuur- en milieuorganisaties bekijken hoe ze de in de ontwerpAgenda benoemde strategieën gezamenlijk kunnen invullen. Deze strategie, alsmede ook andere in de (ontwerp)Agenda benoemde strategieën zullen we, in overleg met betrokken partijen, in de loop van 2021 via het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021–2026 omzetten in concrete acties. Op verzoek van het Regiecollege Waddengebied (RCW) zijn in 2018 voor verschillende thema's discussiepapers opgesteld waarover het RCW vervolgens advies heeft gegeven aan de Stuurgroep van de Gebiedsagenda. De papers schetsen de belangrijkste ontwikkelingen, dilemma's en oplos-

singsrichtingen. In discussiepaper «Kansen voor economische initiatieven» komen de onderwerpen landbouw, visserij, recreatie en toerisme, en zakelijke en persoonlijke dienstverlening aan de orde. De publicatie «Als het getij verloopt...» (maart 2019) bundelt de adviezen en discussiepapers. De discussiepapers, de afzonderlijke adviezen en de publicatie zijn te vinden op <https://www.agendavoorhetwaddengebied2050.nl/> (Publicaties en Agenda Waddengebied/Discussiepapers)

Vraag 5

Klopt het dat de doelen voor Natura 2000, zoals de NAV aangeeft, leidend worden gemaakt voor het veel grotere Waddengebied? Kunt u een overzicht geven van de maatregelen die in de huidige Natura 2000 beheerplannen opgenomen zijn voor dit gebied? Zo nee, waarom niet? Kunt u aangeven welke extra maatregelen zijn toegevoegd en wat de reden daarvan is?

Antwoord 5

Nee dit klopt niet. Wel wordt met de Agenda een aanpak geschetst waarbij opgaven integraal aangepakt worden zoals de «Integrale aanpak kustzone». Dit kan kansen opleveren voor zowel de natuur als voor de landbouw. De hoofddoelstelling voor de Waddenzee, «een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap», is en blijft het rijksbeleid. Het leidende principe bij ingrepen of handelingen in de Waddenzee is dat wordt uitgegaan van een duurzame bescherming en zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling van de Waddenzee. Het bereiken van de hoofddoelstelling voor de Waddenzee heeft effecten op het omliggende Waddengebied, en ook andersom kunnen er effecten zijn van ontwikkelingen in het Waddengebied die van invloed zijn op het bereiken van de doelstelling voor de Waddenzee. Daarmee zijn ook de doelen voor het omliggende Waddengebied relevant, voor zover dat verband houdt met het bereiken van de hoofddoelstelling van de Waddenzee. Een en ander is beschreven in de Natura 2000-beheerplannen.

In de Natura 2000-beheerplannen voor respectievelijk de Waddenzee en de Noordzeekustzone (periode 2016–2022) staat beschreven welke maatregelen dienen te worden genomen om de doelen voor Natura 2000 te behalen. De begrenzing van het Natura 2000 gebied Waddenzee blijft ongewijzigd. In de Verzamelbrief Wadden van 20 juni 2019² heb ik aangegeven dat de natuurkwaliteit van de Waddenzee onder druk staat. «De instandhoudingsdoelstellingen worden gehaald, maar de natuurontwikkelingsdoelstellingen blijven nog achter. Naast verbetering van het beheer is ook extra aandacht nodig voor investeringen». Rijk en provincies trekken gezamenlijk op de komende jaren om te werken aan de grote opgaven voor de wadden: natuurherstel en -ontwikkeling, verduurzaming van het medegebruik, klimaatadaptatie en versterking van het Werelderfgoed.

Vraag 6

Bent u het eens dat kuststrook langs de Wadden in Noord-Holland, Fryslân en Groningen van groot belang is voor de voedselvoorziening, met name ook door de akkerbouw in dat gebied? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Ja, dat wordt ook onderkend in de Agenda. Langs de Waddenkust is de grondgebonden grootschalige landbouw de belangrijkste economische sector, met name de akkerbouw.

Vraag 7

Bent u het eens dat het voor de Wadden belangrijk is dat ecologie en economie in balans met elkaar zijn, en dat economische activiteiten, zoals landbouw en akkerbouw, ook zeker bij het Waddengebied horen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom heeft u zich dan geen rekenschap gegeven van de landbouw en meer specifiek de akkerbouw?

Antwoord 7

Ja, dat wordt ook onderkend in de Agenda.

² Kamerstuk 29 684, nr. 185

In de Agenda is een aantal leidende principes benoemd hoe om te gaan met de verschillende opgaven in het gebied. Een van de principes die daarbij wordt gehanteerd is dat ecologie en economie elkaar versterken. We investeren in robuuste en veerkrachtige natuur. In eerste instantie voor de natuur zelf, maar ook om ruimte te houden voor economische ontwikkeling. Economie en ecologie versterken elkaar en dragen samen bij aan een vitaal en veerkrachtig Waddengebied. «Ecologie en Economie in balans» is een werkwijze die ontwikkeld is voor de Eems-Dollard en nu centraal staat in het hele Waddengebied. Per opgave en per gebied zal binnen het Waddengebied die balans tussen economie en ecologie verschillen. Voorwaarde is daarbij telkens dat samen gezocht wordt naar die balans en geïnvesteerd wordt in begrip voor elkaars opgave en wederzijds vertrouwen om tegenstellingen te overbruggen en tot nieuwe oplossingen te komen.

Vraag 8

Bent u het eens dat de akkerbouwbelangen ook zwaar gewogen moeten worden in de Waddenagenda, want het is onder meer een zeer belangrijk gebied voor de pootaardappelen, waar Nederland een leidende positie in heeft? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe komt het belang van de akkerbouw en landbouw dan tot uiting in de ontwerp Waddenagenda?

Antwoord 8

Zie het antwoord op vragen 4 en 7.

Vraag 9

Hoe heeft de constatering in de concept Waddenagenda 2050 «Langs de Waddenkust is de grondgebonden grootschalige landbouw de belangrijkste economische sector, met name de akkerbouw. De pootaardappel is economisch gezien de belangrijkste teelt langs de Gronings-Friese kust en heeft een grote exportwaarde.» een vertaling gekregen in de ontwerp Waddenagenda?

Antwoord 9

Zie het antwoord op vragen 4 en 7.

Vraag 10

Wat is de zienswijze die NAV heeft ingediend met betrekking tot de Waddenagenda? Kan die worden gedeeld met de Tweede Kamer? Welke landbouworganisaties hebben nog meer zienswijzen ingediend?

Antwoord 10

De reactie van de NAV heeft betrekking op de geografische scope van de Agenda en het belang van de landbouw, de zoetwatervoorziening in het gebied en op het binnendijks broeden van Waddenvogels. Naast de NAV hebben ook de Nederlandse Aardappel Organisatie, Coöperatie Agrico, LTO afdeling Noardeast Fryslân en de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) een (openbare) reactie ingediend. De volledige reactie van de NAV alsmede ook van de andere ingediende (openbare) reacties is te vinden op https://www.internetconsultatie.nl/ontwerpagenda_voor_het_waddengebied_2050/reacties

Vraag 11

Bent u bereid om in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van de landbouw- en akkerbouwsector (inclusief meer specifiek de pootaardappelen) over positie in de Waddenagenda en de Tweede Kamer over de uitkomsten van het overleg te informeren ruim voor het eerstvolgende algemeen overleg Wadden op 5 november 2020, waar de Waddenagenda zal worden besproken?

Antwoord 11

Het Ministerie van IenW en van LNV gaan in gesprek gaan met de land- en akkerbouwsector over de positie van de sector in de Agenda. In aanloop naar het AO Wadden op 5 november wordt uw Kamer middels een «Waddenbrief» geïnformeerd over de stand van zaken.

Vraag 12

Hoe is de Waddenagenda, die nog niet definitief is vastgesteld, vertaald in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)? Wat is de status van NOVI op dit moment?

Antwoord 12

In de NOVI zijn de hoofddoelstelling voor de Waddenzee alsmede de doelstellingen voor het Waddengebied opgenomen. Daarnaast wordt in de NOVI verwezen naar de totstandkoming van de (ontwerp)Agenda. Het kabinet heeft op vrijdag 11 september de definitieve NOVI³ aangeboden aan de Tweede Kamer.

Vraag 13

Bent u bereid om deze vragen één voor één en in ieder geval ruim voor het algemeen overleg Wadden op 5 november 2020 te beantwoorden?

Antwoord 13

Ja.

---

³ Kamerstuk 34 685, nr. 53